

ANGAŽOVANÝ PÍŠŇOVÝ TEXT JAKO ZRCADLO SOUČASNÉ ROZECHVĚLÉ SPOLEČNOSTI

Milan Tesař

„Folková hudba souvisí s hodnotami a se sociálním protestem, ukazuje nám, jak bychom měli žít, i když tak nežijeme,“ soudí sociolog Zdeněk Nešpor v úvodu své knihy *Děkuji za bolest... aneb Náboženské prvky v české folkové hudbě 60.–80. let* (Nešpor 2006: 5). Folk však není jediný hudební žánr, který byl či je nositelem angažovaného poselství. Na konci 60. let 20. století, zvláště po okupaci naší země vojsky Varšavské smlouvy, se u nás k věcem veřejným vyjadřovali zpěváci středního proudu, angažované texty patří k rockové hudbě a v nejnovější době k hiphopu možná ještě více než k folku. Přesto v našem povědomí stále ční postava písničkáře jako autora protestsongů. A po letech, kdy se zdálo, že nebude k čemu se vyjadřovat, v posledních letech angažovaných písní opět přibývá.

Angažované písně patří k populární hudbě po desítky let. V digitální edici Supraphonu *Historie psaná šelakem* vyšlo např. album *Princezna republika* s písněmi z let 1924–1948, z nichž některé svými texty přímo reagovaly na vznik republiky, případně na osvobození. Dodnes dobře známe levicově či protifašisticky zaměřené písně Osvobozeného divadla i sofistikovanější angažovanou tvorbu pozdějšího divadla Semafor (protiválečný *Tulipán* nebo „univerzální protestsong“ *Proti všem*). Jednou z nejobtavenějších obžalob komunistického režimu v 50. letech a protiváhou tehdejších budovatelských písní byla trampská píseň *Šáteček*.

Roky 1968 a 1969 přinesly nejen písně Karla Kryla nebo *Modlitbu pro Martu*,¹ ale i popové hity *Tajga Blues* (text Zdeňka

1. Píseň Jindřicha Brabce s textem Petra Rady v podání Marty Kubišové je spojována nejen s rokem 1968, ve kterém vznikla, ale i s Listopadem 1989. V anketě časopisu *Folk & country* v roce listopadu 2009 odpovídá např. písničkářka (a dnes „televizní kuchařka“) Karolína Kamberská na otázku, která píseň se jí vybaví, když se řekne

Rytíře, zpívá Marta Kubišová) nebo *Píseň o mé zemi* (text Karla Černocho a Pavla Žáka, zpívá Karel Černoch), případně dnes pozapomenutou, ale otevřeně protiokupační píseň Petra Ulrycha *Zachovejte klid*.² Na smrt Jana Palacha reagoval Bohdan Mikolášek písní *Ticho* a palachovské téma zůstává v české písňové tvorbě přítomné dodnes. K době normalizace patří nejen silné texty Jaroslava Hutky nebo další Krylovy písně, které se k tuzemským fanouškům dostávaly přes hranice, ale např. také nevšední básnické obžaloby Vladimíra Mertý. Jeho tvorbu z této doby rámuje píseň *Nebylo mrtvých a není raněných* (reflexe události srpna 1968)³ a *Vzdálené výstřely* (události v Číně roku 1989).⁴ V 80. letech, kdy kleště socialismu začaly povolovat, vznikla řada satirických písní dvojic Jiří Dědeček a Jan Burian nebo Vodňanský & Skoumal. Petr Skoumal těsně před sametovou revolucí zpíval písně jako *Svatý Václave* („Vždyť vodní dělo pálí jen párkrát do roka“) nebo ironické *Tábor míru* a *Pokoušení na táboře*.⁵ Trio písničkářů

17. listopad 1989: „Vždycky brečím u *Modlitby pro Martu*, která mi tu záračnou atmosféru vyvolá i po dvaceti letech.“ (Tesař 2009: 25)
2. Na otázku, zda jej a jeho sestru po roce 1968 postihl zákaz činnosti, odpovídá Petr Ulrych: „Ano, ten zákaz tady skutečně byl. Já jsem totiž napsal písničku proti vstupu sovětských vojsk a byla to první píseň, která tehdy na to téma zazněla. A to jsem samozřejmě odnesl a Hanka potažmo taky. Měli jsme samozřejmě pocit velké křivdy a frustrace.“ (Tesař 2010a: 17) Píseň *Zachovejte klid* („kterou nazpíval v devět ráno naživo v utajeném studiu brněnského rozhlasu“) vyšla v roce 2014 v rámci 3CD s názvem *Hana a Petr Ulrychovi – Půlstoletí u Supraphonu*.
 3. „Čítanka mé generace je nepopsaný stoh papírů, kam jsme odkládali marné pokusy ozvat se proti okupaci. Krylův Bratříček je teskně romantický, ruský bolestínský, bezelstně konejšivý. Dodnes se v něm nepoznávám. [...] Nahrál jsem tu písničku s pocitem marnosti, nedostatečnosti a nepatřičnosti. Spíše sám pro sebe, abych neměl pocit, že jsem mlčel.“ (Merta 2012: 47)
 4. „Nešlo již dál mlčet v náznačích poetických rýmů. Úder pěstí do tváře, vrácený namísto nastavení té druhé,“ komentuje V. Merta tuto píseň z roku 1989 v bookletu alba *Ponorná řeka* (Galén, 2011).
 5. Všechny tři písně vyšly v roce 1990 na albu *Poločas rozpadu* (Bonto), které redakce časopisu *Rock & pop* zvolila třetím nejlepším českým albem 90. let. Leoš Kofroň v té souvislosti připomíná, že „většina písniček z tohoto alba kolovala už dávno před svým vydáním mezi posluchači na privátně přehrávaných kazetách. [...] Konkrétně skladby, které vznikly na přelomu let 1988/89 předal tehdy Petr Skoumal hudebnímu publicistovi Jiřímu Černému vyloženě s tím, aby je klidně pustil mezi lidi, protože ty nikdy stejně na žádné desce nevyjdou“ (Kofroň 2000: 30).

Jaroslav Samson Lenk, Vlasta Redl a Slávek Janoušek si troufalo v písni *Zůstali jsme doma* citovat Karla Kryla („Prší a venku se setmělo“).⁶ A Jan Burian ve své *Písni strašlivé o tom velkém dialogu, který nastal v Čechách, ale ne s každým* zpíval ještě před Listopadem 1989, že „s Vaškem ne a s Gustou jo“ a že „dialog je, když teď mluvím jinak nežli dřív“.⁷ Listopad přinesl satiru typu *Veselé revoluce* Iva Jahelky⁸ nebo písně *Už jde rudoch vod válu* Jiřího Dědečka, nová témata v písničkách Karla Kryla (*Sametové jaro, Demokracie*, ale i těsně předrevoluční *Braniboři v Čechách*⁹) nebo Ivana Hoffmana v hymnické skladbě *Slúbili sme si lásku* či Karla Plíhala v písni *Co jsme si, to jsme si*.

V 90. letech a po přelomu tisíciletí jako by angažovaná témata ustoupila do pozadí, i když existovala. Silná sociální a politická témata bychom našli v nových textech Ivana Huvara pro skupinu Folk Team (*Bastily*).¹⁰ V době televizní krize v roce 2001 publikoval českobudějovický písničkář Zbyšek Raška píseň *Jsmo lidé, nejsme stádo*. Písničkářka Žofie Kabelková zařadila na své první album *Žiju* mladicky rozhořčenou píseň *Tak to teda ne!*

Po roce 2000 se sociální témata poměrně často objevovala např. v tvorbě původně trampského autora Romana Horkého ze skupiny Kamelot (písně *Zvláštní svět*, *Bezdomovec* a další). S novou

6. Album *Zůstali jsme doma* se natáčelo v letech 1988 a 1989 ve studiu V v tehdejšímu Gottwaldově. Vyšlo u Supraphonu v roce 1990.

7. Dostupná nahrávka této písně byla pořízena v červnu 1989 v Junior klubu Na Chmelnici v Praze a vyšla na 2LP *Večírek rozpadlých dvojic* (1990) a znovu v rámci boxu 6 CD *Burian & Dědeček – Na blankytném pozadí* (Galén, 2015).

8. Monotematické album zpívajícího právníka Iva Jahelky *Veselé revoluce!* vyšlo u Pantonu v roce 1990 a obsahovalo písně jako *Veselé revoluce*, *Song propuštěného aparátníka* nebo *Nudistická volební*.

9. Píseň satiricky reflektuje útek východoněmeckých občanů na Západ přes Československo v roce 1989. Vyšla na albu *Jedůlky* (Bonton, 1996) pod názvem *Braniboři v Čechách*, ale v dobové rozhlasové hitparádě Formule pop bodovala pod názvem *Géro*.

10. Ivan Huvar, občanským povoláním primář Gynekologicko-porodnického oddělení v Nemocnici milosrdných bratří v Brně, je mnoho let hlavním textařem skupiny Folk Team, v níž hraje od roku 1983 na kytaru. Vedle zmíněného obecně platného textu *Bastily* (z alba *Velký prachy*, *Venkow Records 2000*) je autorem i dalších angažovaných textů, např. *Folkařovo blues 2* (album *Live 40*, FT Records, 2014).

angažovanou tvorbou přišel po návratu z exilu Vlastimil Třešňák – viz např. píseň *Volební guláš* na albu *Inventura*. Pavel Dobeš písní *Irák* s textem „Irák, Irák – Kambodža, Vietnam přes kopírák“ reagoval na aktuální konflikt ve světě. Radikalizoval se Pepa Nos, který své album nazval *Bojové písně* a zařadil na ně skladby jako *Superstár*, *superstará*, *superstaří* nebo *Unser gross Bruder*. Jaroslav Olin Nejezchleba v roce 2009 na svém prvním sólovém albu *Noční lov* v písni *Stesk* reaguje na tehdejší růst preferencí komunistů a současný příklon ČSSD pod vedením Jiřího Paroubka ke KSČM: „Místo toho, aby rozum řekl Stůj, v půlce parlamentu bolševický hnůj. Lůzu volí zase jenom lůza, celý ten váš věčný čas lůzu volí zase jenom lůza, každý druhý z nás.“¹¹

V roce 2011 se dostalo zvýšené pozornosti písni Tomáše Kluse *Pánubohudooken* jako obecné kritice politiky a politiků,¹² avšak mnohem promyšlenější bylo koncepční album Xindla X *Čecháček Made*. Z autorů starší generace přišel v roce 2011 se silně angažovaným albem *Písničkář* Vladimír Veit.¹³ Angažovaná

11. V časopisu FOLK Nejezchleba vysvětluje: „Ten text jsem psal už asi před rokem a věnoval jsem jej panu Kešnerovi, což byl táta mé dlouholeté partnerky, nesmírně vzdělaný, inteligentní, chytrý člověk, který bohužel strávil deset let v těch nejhorších bolševických koncentracích. Opravdu tedy věděl, co jsou komunisti zač a co dokážou. Pobyt v jejich nápravných zařízeních mu hodně podlomil zdraví a kvůli tomu už mezi námi dnes bohužel není. Při psaní té písně jsem na něj hodně vzpomínal. Ale ta dnešní lůza, to nejsou jen komunisti. Já do toho zahrnuju i sociální demokraty, protože způsob, jakým vystupují lidi jako Paroubek a Rath, to je bolševismus ve své nejčistší podobě. Pokud bylo v sociální demokracii pár slušných lidí, tak je buď vyštípali, nebo jim moc neumožňují mluvit. Takže mě v současné době komunisté a sociální demokraté hodně štvou a vadí mi, že půlka národa volí tyto partičky.“ (Tesař 2010b: 15) Píseň *Stesk* se objevila jako jedna z mála novějších skladeb na 2CD *Protestsongy 1966–2017*, které ve svém vydavatelství na podzim 2017 vydal Tomáš Padevět.
12. Píseň se ve své době dostala do vysílání rozhlasových stanic navzdory použitému vulgárnímu slovu v refrénu („Za co, Pane Bože, za co? Zas čtyři roky v prdeli!“).
13. V písni *Svoboda, svoboděnko* používá Veit také vulgarismy. Na otázku, za jakých okolností může k podobným slovům písničkář sáhnout, odpověděl: „Já se ve své tvorbě snažím být ne snad noblesní, ale používání vulgarismů je mi protivné. Ale tady mi to sedělo. Byl jsem asi velmi naštvaný, když jsem to psal. A tak jsem si říkal, že je to možné použít a dodnes toho nelituju, tak vulgární ta použitá slova zase nejsou. Dokonce si myslím, že ten text je sice na hraně, ale že jsem mohl být ještě tvrdší.“ (Nepublikovaný rozhovor autora příspěvku s V. Veitem z roku 2011.)

témata se pravidelně objevovala v textech Jana Žambocha, a to včetně oficiálně nevydaných skladeb *Zavřou nás všechny* a *Basama s fixama*.¹⁴ Jaromír Nohavica glosoval některá aktuální témata v sérii miniatur *Virtuálky* v letech 2009 a 2010.¹⁵

Po roce 2010 jako by počet angažovaných písní i jejich autorů rostl. Všimá si toho promotér a hudebník Prokop Holoubek, když říká: „Aktuálně se hudba opět stává politickou. Byla taková do určité míry vždy, ale dnes více než v minulých letech výrazně reflektuje společenské dění v oboru lidských práv, práv žen, práv menšin apod. V Americe se znovu otevírá rasová otázka, v centru pozornosti je utečenecká krize, společnost se jakoby vrací o desítky let zpátky a na uměleckých nebo společenských pozicích se znovu vybojuvávají věci, které už dříve byly vybojovány. To vše se aktuálně v hudbě odráží a často je to hraniční téma.“¹⁶

Tak jako ve světě slaví po patnáctileté pauze úspěchy australská rocková skupina Midnight Oil, k níž angažované texty neodmyslitelně patří,¹⁷ i u nás se politická nebo společenská tvorba dostává čím dál víc do popředí. Nové album se silnými

14. Píseň *Basama s fixama* je reakcí na kauzu řidiče Romana Smetany, který byl odsouzen za to, že před volbami pomaloval v autobusech reklamy politických stran. Píseň *Zavřou nás všechny* reaguje na nelegální šíření digitálního obsahu.

15. Jedna s písní (*Skončilo léto*) např. zmiňuje *Léto s Topolem*, část předvolebního turné Občanské demokratické strany v čele s Mirkem Topolánkem v roce 2009.

16. Z nepublikovaného rozhovoru M. Tesaře s P. Holoubkem z roku 2017.

17. Australská skupina Midnight Oil patřila již v 80. letech (vedle např. irských U2) k formacím, které propojily rockovou hudbu se společensky angažovanými texty. Její album *Diesel And Dust* (1987), které v roce 2010 zařadili novináři John O'Donnell, Toby Creswell a Craig Mathieson na první místo žebříčku nejlepších australských rockových alb všech dob, např. pojednávalo o problémech australských domorodců. Na albu *Blue Sky Mining* (1990) hrálo důležitou roli sociální téma (špatné podmínky dělníků v azbestovém dole) vedle témat ekologických. A na albu *Redneck Wonderland* (1998) se skupina vymezovala vůči tehdy vzrůstajícímu významu extrémně pravicové strany One Nation. Po dočasném rozpadu skupiny byl její zpěvák Peter Garrett poslancem australského parlamentu a ministrem životního prostředí, resp. školství. Když v roce 2017 skupina za velkého zájmu svých fanoušků uspořádala po patnáctileté pauze světové turné, řekl její zakládající člen a kytarista Jim Moginie: „Naše kapela je v nejlepší kondici, když je naštvaná a má co říct. A dnes tu máme opět témata, která si zaslouží přetavit do hudby a slov.“ (Tesař 2017)

angažovanými písněmi vydal např. Jaroslav Hutka (*V rozpitých barvách*, Galén, 2017), nemilosrdně se do politiků opírá mladý reggae zpěvák Michal Šeps v písni *Zloději*, kterou komentuje slovy. „Je to proti českým politikům, že jsem nespokojen se situací tady v republice. Dějí se tady šaškárny a já chci proti nim bojovat. Aby lidi otevřeli oči a nešli jak ovce za těmi blázny.“¹⁸

Obecná politická satira sice může vyjadřovat skutečné rozhořčení svých mluvčích, případně posluchačů a pro některé vrstvy společnosti je to velmi vděčné téma. Vznikají však i písně, které reflektují naprosto konkrétní témata. Tomáš Klus na album *Anat život není* zařadil píseň *PutOff*, namířenou přímo proti ruskému prezidentovi Vladimíru Putinovi v souvislosti s aférou ruské feministické punk rockové skupiny Pussy Riot. V písni *Žabí král* pro změnu reaguje na zvolení Miloše Zemana českým prezidentem. Skupina Epydemye se na albu *Kotlina* dotýká tématu vlastenectví skrze důležité momenty českých dějin 20. století a ve finále s názvem *Kdo jsme my* se ptá: „Jsme ještě národ?“¹⁹ Jiří Smrž se na albu *Kořeny* dotýká problematiky odcizení ukrajinských dělníků, propasti mezi generacemi i války v Iráku a islámského terorismu.

Tématem, které dnes ve společnosti velmi rezonuje, je migrantská krize a protiislámské nálady. Že se „bojí islámu“ zpíval Jaromír Nohavica už v roce 2000 v písni *Strach* na albu *Moje smutné srdce*. Mnohem pozdějším satirickým popěvkem *Arab mi sahá na babu* se tentýž písničkář bohužel zařadil po bok bizarních vlasteneckých agitek skupiny Ortel nebo písně Olivie Žižkové *Evropo, dýchej*.²⁰ Do protiislámského tábora se

18. Rozhovor pro Radio Proglas, vysíláno 17. 7. 2017 v 19.15.

19. Album vyšlo vlastním nákladem skupiny v roce 2015 a v roce 2016 získalo cenu „Anděl“ v žánrové kategorii Folk & country.

20. Olivie Žižková, která se mimo jiné v minulosti věnovala revivalu Dariny Rolincové, má na svém kontě album křesťanských liturgických písní *Bliž k Tobě...* (*Show Time Prague*, 2011), ale také řadu erotických fotografií. Do obecnějšího povědomí se však dostala právě až s písní *Evropo, dýchej*, namířenou proti imigrantům, která kolovala po internetu.

zařadili vedle silně zradikalizovaného Pepy Nose např. rockový zpěvák Aleš Brichta nebo Vilém Čok. Na druhé straně můžeme sledovat seriózní pokusy o reflexi uprchlického tématu v podání písničkáře Ravena (*Tři malí ptáci*, album *Waltz*, 2017) nebo ska skupiny Tleskač (*To se mi snad jenom zdá*, album *Never Die Songs*, 2011). Silné jsou také texty Davida Stypky na albu *Neboj* (2017) a zajímavý příspěvek na toto téma vznikl na sousedním Slovensku – skupina Živé kvety v písni *To, čo nás spája* (album *Nové poschodia*, 2016) zpívá: „Nikdy ma nedonutíš nenávidieť čiernych, cudzích. Veriť v ilúzie luzy: zlí sú tí druhí.“

Dva současní čeští písničkáři se rozhodli tématu migrantů věnovat programově. Prvním z nich je Ondřej Galuška, frontman skupiny Eggnose, který album svého sólového projektu *The Odd Gifts* nazval *Migrant Songs* (Indies Scope, 2016). Otázku migrantů na něm pojímá v širokém záběru různých období a různých míst (včetně českého „migranta“ Antonína Dvořáka na jeho cestě do Spojených států amerických). Album je nazpíváno v angličtině a jako hosté na něm účinkují cizinci žijící v Česku, tedy „migranti“. V titulní písni *Migrant Song* se zpívá: „Zase se probudíme do ranního světla, zvedneme oči ke světlu dne. Ale kéž bychom dnes mohli po zbytek noci klidně spát.“ V závěrečné *The Gift of the Other*: „Po přečtení zpráv ve mně krev pění. A přiznám se, že jsem v šoku z reakcí lidí a volání po krvi. Jak všichni jsou za jedno, jak rychle odsuzují.“ A závěr písňe: „Jsmo migrující těla na migrující planetě v migrujícím vesmíru. Stěhujeme se z města do města, ze země do země, z verše do verše. A taková je podoba dnešního světa. Snad se v něm naučíme nějak žít.“²¹

Ovšem postavou, která je de facto zosobněním současného českého protestsongu či angažované tvorby, je Jakub Čermák, vystupující pod přezdívkou Cermaque. Jeho i jeho ženy Iamme Candlewick si všiml i extremistický web *White Media*, který písničkářskou manželskou dvojici zařadil do kategorie „Hnusáci

21. Použity autorizované překlady původně anglických textů z bookletu alba.

a úchylové“.²² Čermák a Candlewick se tématu věnují už na svém společném albu *Gravitace* (Indies Scope 2016) – zejména v písni *Imigranti* („Včera jim vadili cikáni a dneska imigranti. Jak můžou žít tak nasraní a ještě sráčům fandit? Té tíhy, kterou musí nést a toho smutku a zloby...“). Momentálně nejsilnějším vyjádřením k tématu rozjitřené společnosti je pak Čermákovo nejnovější album *Neboj* (Indies Scope 2017). V písni *Havlovy děti* se například zpívá: „Váha se rozbila, písničky od Kryla berou si do hudby Landa a komunisti. Držka, co, jak zpíval, tuhle zem rozryla, jakoby dál pne se po čelisti. Ještě že jsme tu my, my děti Havlovy, Jobse a Zuckerberga, vedeme rozumy, věčně nehotoví.“ V písni *Ortely*: „A důstojnost je už jen slovo v korporátním mottu, kde Bůh se dávno odmlčel, lid vzhlíží ke Gottům a hlasuje v anketách pro svůj vlastní Ortel. [...] Stále znovu ptáš se, proč to všechno, tolik strachu, tolik bolesti, od které si mnozí neoddechnou.“

V posledních letech, zvláště od nástupu Miloše Zemana na pozici českého prezidenta a od vzrůstajícího politického vlivu Andreje Babiše a jeho hnutí ANO, tedy zažíváme novou výraznou éru protestsongů v různých žánrech. „Zajímavé je, že už v nich nevládnou slova zrovna poetická, jak bývalo před padesáti lety, ale často tvrdá a ostrá, jak slyšíme v písni Olina Nejezchleby *Stesk*, Davida Kollera *Sami*, kterou zpívá s Barborou Polákovou, anebo v Semelkově *Reality show*. Je to logické s ohledem na celkový vývoj a současný stav,“ shrnuje vydavatel Tomáš Padevěť v bookletu výběrového alba *Protestsongy 1966–2017*. Příběh společensky angažovaných písní v českém folku a dalších žánrech populární hudby je tedy příběhem otevřeným, jehož pokračování bude zřejmě ještě velmi intenzivní.

22. Dostupné z: <http://www.white-media.info/amk_watch_hnusaci.html> [cit. 1. 7. 2017].

Prameny a literatura:

- KOFRONĚ, Leoš 2000: Deska desek deváté dekády. *Rock & pop*, č. 6, s. 30. [Kofroňův text je součástí textu zpracovaného kolektivem autorů].
- MERTA, Vladimír 2012: *Pravda o Marii* (booklet alba). Praha: Galén.
- NEŠPOR, Zdeněk 2006: *Děkuji za bolest. Náboženské prvky v české folkové hudbě 60.–80 let*. Praha: CDK.
- TESAŘ, Milan 2009: Ruku na srdce. *Folk & country* 19, č. 11, s. 25.
- TESAŘ, Milan 2010a: Umíme i většinový žánr. Ulrychovci pokračují s cimbálem a vrací se k bigbítu. *FOLK* 20, č. 2, s. 16–17.
- TESAŘ, Milan 2010b: Dnešní lůza, to nejsou jen komunisti. *FOLK* 20, č. 7, s. 14–15.
- TESAŘ, Milan 2017: „Daří se nám, když jsme naštvaní, říkají hvězdy Colours Midnight Oil.“ *Lidovky.cz* [online] 14. 7. [cit. 1. 10. 2017]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/midnight-oil-rozhovor-061-/kultura.aspx?c=A170712_170307_in_kultura_bez>.

The Contemporary Czech Protest Song: Song Lyrics as a Mirror of the Agitated Society

“Today, more than in the past, we tend to respond to social activities within the fields of the human rights, women’s rights, minorities’ rights, and so on. In the USA, the race issue has been re-opened; globally, the refugee crisis is in focus; it seems that society is returning dozens of years back to the past, and the things which have been won successfully in the arts and society are being fought over again. This is all being reflected in music,” says Prokop Holoubek, a musician, organizer and a promoter from Brno. In the present paper, Milan Tesař follows the quotation and shows how the topics of the day are reflected in song lyrics of contemporary Czech singer-songwriters and other authors. He suggests that these songs of today function in the same way as the protest song of the past. He comments on the contemporary political situation reflected in the songs, as well as, generally, the mood of the society. He devotes special attention to the songs on the topic of the immigrant crisis.

Key words: Protest Song; politically committed song; folk music; politics; protest; immigrants; November 1989; singer-songwriter; Karel Kryl; Jakub Čermák; Čermaque; Ondřej Galuška; Petr Skoumal; Vladimír Merta.